

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ ФУНКЦІОНУВАННЯ КРЕДИТНИХ СПІЛОК У КООПЕРАТИВНОМУ СЕКТОРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

IMPLEMENTATION OF THE FOREIGN EXPERIENCE OF CREDIT UNION FUNCTIONING IN THE COOPERATIVE SECTOR OF THE NATIONAL ECONOMY

Кредитна кооперація України знаходиться в стадії формування і зумовлює необхідність вивчення багаторічного досвіду провідних країн світу, що на етапі становлення формувалася на основі принципів фундаторів кредитної кооперації – Ф.В. Райффайзена та Г. Шульце-Деліча. Метою статті є узагальнення зарубіжного досвіду становлення і функціонування кредитних спілок та обґрунтування напрямів його застосування у кооперативному секторі національної економіки. Проведено ретроспективний аналіз розвитку кредитної кооперації, який свідчить, що кредитні спілки займали домінуючі позиції як в банківському секторі, так і в кредитно-фінансовому механізмі з обслуговування сільськогосподарських виробників. Дослідження основних тенденцій у діяльності кредитної кооперації констатують наявність значної недовіри до кредитних спілок у цілому та наявності альтернативних і доходних напрямків розміщення вільних коштів з поміж інших фінансових посередників. Вивчивши європейський досвід функціонування кредитної кооперації (Польщі, Великобританії), розроблено пропозиції щодо його адаптації до умов України та розбудови сприятливого середовища функціонування вітчизняних кредитних спілок.

Ключові слова: кредитна спілка, кооперація, міжнародний досвід, національна економіка, фінансовий посередник.

Кредитная кооперация Украины находится в стадии формирования и обуславливает

необходимость изучения многолетнего опыта ведущих стран мира, что на этапе становления формировался на основе принципов основателей кредитной кооперации – Ф.В. Райффайзена и Г. Шульце-Делич. Целью статьи является обобщение зарубежного опыта становления и функционирования кредитных союзов и обоснования направлений его применения в кооперативном секторе национальной экономики. Проведен ретроспективный анализ развития кредитной кооперации, который свидетельствует, что кредитные союзы занимали доминирующие позиции как в банковском секторе, так и в кредитно-финансовом механизме по обслуживанию сельскохозяйственных производителей. Исследование основных тенденций в деятельности кредитной кооперации констатируют наличие значительного недоверия к кредитным союзам в целом и наличием альтернативных и доходных направлений размещения свободных средств среди других финансовых посредников. Изучив европейский опыт функционирования кредитной кооперации (Польша, Великобритания), разработаны предложения по его адаптации к условиям Украины и развития благоприятной среды функционирования отечественных кредитных союзов.

Ключевые слова: кредитный союз, кооперация, международный опыт, национальная экономика, финансовый посредник.

УДК 346.2:336.732

Надієвець Л.М.

к.е.н., доцент кафедри фінансів,
обліку та аудиту
Хмельницький кооперативний
торгівельно-економічний інститут

Credit cooperation of Ukraine is in the stage of formation and necessitates the study of many years of world leading countries experience, which at the stage of formation was formed on the basis of the principles of the credit cooperation founders like F.V. Raiffeisen and G. Schulze-Delich. The purpose of the article is to generalize foreign experience of formation and functioning of credit unions and directions substantiation of its application in the cooperative sector of the national economy. To achieve this goal the following tasks were defined: 1) to conduct a retrospective analysis of the credit cooperation formation in Ukraine and in the world; 2) to study the main trends and identify important problems in the activities of domestic credit unions at the present stage of national economy development; 3) to study the European experience of the credit unions operation; 4) to develop ways of adapting the European experience of credit unions to Ukrainian conditions. Historical analysis of the credit cooperation development shows that credit unions occupied a dominant position both in the banking sector and in the credit and financial mechanism for servicing agricultural producers. Having examined the main tendencies in the activity of credit co-operation, it can be noted that there is a significant distrust of credit unions as a whole and the availability of alternative and profitable destinations for placement of funds among other financial intermediaries. Having studied the European experience of functioning of credit cooperation of Poland and Great Britain we have developed offers on its adaptation to the Ukraine conditions and the favorable environment development for the functioning of domestic credit unions, namely: development of the Code of Ethics of the National Financial Services Commission; Organization of technical and economic modernization of the system of credit unions through the integration of their services through the Ukrposhta network; development of the service infrastructure of credit unions – the creation of a Guarantee Fund for members of credit unions, the Stabilization Fund, the Mutual Insurance Society, the cooperative bank; raising social trust through public relations and relations with society through the creation of an educational center and cooperation with higher education institutions in all regions of the country.

Key words: credit union, cooperation, international experience, national economy, financial intermediary.

Постановка проблеми. Багаторічний досвід кооперативного руху переконливо свідчить про те, що на ринку фінансових послуг більшості країн світу чільне місце посідає кредитна кооперація, традиційними сегментами якої є кредитні спілки та кооперативні банки. Проте, останні функціонують переважно у країнах Європейського Союзу. У вітчизняному кооперативному секторі еконо-

міки кредитна кооперація представлена поки що виключно кредитними спілками. Їх популярність серед пересічного населення пояснюється демократичністю та еластичністю ощадно-позикової політики, що формується членами власниками, які одночасно є і користувачами необхідних їм фінансових послуг. Разом з тим кредитна кооперація України все ще знаходиться в стадії формування

і зумовлює необхідність вивчення багаторічного досвіду провідних країн світу, що на етапі становлення формувався на основі принципів фундаторів кредитної кооперації – Ф. В. Райффайзена та Г. Шульце-Деліча.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Теоретичною та методологічною базою дослідження проблем функціонування та державного регулювання діяльності вітчизняних та зарубіжних кредитних спілок стали праці Ф.В. Райффайзена, Г.Г. Сміта, Ф.Г. Шульце-Деліча, а також результати досліджень сучасних українських учених таких, як Л.І. Бабидорич, В.В. Гончаренко, С.О. Гладкого, В.В. Іжевського, О.Ю. Литвин, А.О. Панталеймоненко, А.А. Пожар.

У сучасній вітчизняній економічній літературі відсутні комплексні роботи, присвячені вдосконаленню функціонування кредитної кооперації на основі імплементації зарубіжного досвіду. Це визначає актуальність обраної теми і необхідність подальших наукових досліджень у цьому напрямку.

Постановка завдання. Мета дослідження полягає в узагальненні зарубіжного досвіду становлення і функціонування кредитних спілок та обґрунтуванні напрямів його застосування у кооперативному секторі національної економіки.

Для досягнення поставленої мети були визначені такі теоретичні і практичні завдання дослідження:

- 1) провести ретроспективний аналіз становлення кредитної кооперації в Україні та світі;
- 2) дослідити основні тенденції та виявити важливі проблеми у діяльності вітчизняних кредитних спілок на сучасному етапі розвитку національної економіки;
- 3) вивчити європейський досвід функціонування кредитних спілок;
- 4) розробити шляхи адаптації європейського досвіду діяльності кредитних спілок до умов України.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Кредитна кооперація – одна з найстаріших галузей кооперативного руху. За довгу історію свого розвитку в багатьох країнах світу вона перетворилася у досить впливовий сектор кредитно-фінансової системи, яка має розвинену мережу кредитно-ощадних і розрахунково-фінансових організацій – банків, кас взаємодопомоги, кредитних спілок, інших організацій та установ місцевого, регіонального і центрального рівнів.

Початок масового розвитку сільськогосподарських і кредитних кооперативів відноситься до періоду 50-60-х років XIX ст. у Німеччині, яку по праву вважають батьківщиною кредитних кооперативів. Кредитна кооперація історично виникла у двох формах. Відповідно було і два типи кредитних кооперативів: кредитні товариства Райффайзена та ощадно-позикові товариства Шульце-Деліча [2, с. 77-78].

Ідея фінансового кооперативу, який служить тільки своїм вкладникам, належить Фрідріху Райффайзену, громадському діячу XIX ст. Будучи мером невеликого баварського містечка, в 1843 р. він організував перший фінансовий кооператив для місцевих жителів, в який люди могли вкладати свої заощадження і давати одне одному позички. А з 1864 р. він відкрив «Хеддесдорфське товариство добробуту». В 1876 р. ним був створений Рейнський банк сільського кредиту, що виконував функції Центробанку, який об'єднував діяльність розрізнених кооперативів у національний Рух. Сьогодні Рух Райффайзена охоплює 900 тис. кооперативів, приблизно 500 млн. пайовиків, які працюють майже в 100 країнах світу. Одночасно з Райффайзеном у 1844 р. англійські ткачі м. Рочдейл створили споживчий кооператив, члени якого могли купувати товари за «справедливими цінами». Досвід англійців перейняв німець Герман Шульце-Деліч, який створив у 1850 р. позичкову касу. Цей Рух Шульце-Деліча набув широкого розповсюдження і до 1859 р. налічував вже 183 кооперативи, а до 1913 р. – 3599. Особливості моделей Райффайзена та Шульце-Деліча наведено у табл. 1.

Перші кредитні спілки незалежної України були створені в 1992 році («Самопоміч» (м. Кривий Ріг)), «Вигода» (м. Стрий Львівської області) в умовах відсутності належної правової бази і фактичного відсторонення держави від здійснення контрольно-регулювальних функцій. 9 червня 1994 р. перші 20 кредитних спілок, зареєстровані на той час, об'єдналися в Національну Асоціацію кредитних спілок України. Ці організації тоді об'єднували менше 10 тисяч громадян України [5, с. 5]. Але активне зростання їх кількості та зміцнення кооперативного руху відбулося після прийняття Указу Президента України від 20 вересня 1993 року «Про тимчасове положення про кредитні спілки в Україні» № 377/93. Цим документом встановлювалося, що відносини щодо створення та діяльності кредитних спілок в Україні регулюються Законом України «Про об'єднання громадян» за № 2460-XII від 16.06.1992 р. (втратить чинність 01.01.2013р.) з урахуванням особливостей, встановлених Положенням [3, с. 47]. Лише у 2001 р. було прийнято ЗУ «Про кредитні спілки» від 20.12.2001 р. № 2908-III, який набрав чинності лише з 23.01.2002 р. Відповідно до ст. 1 Закону «кредитна спілка – це неприбуткова організація, заснована фізичними особами, професійними спілками, їх об'єднаннями на кооперативних засадах з метою задоволення потреб її членів у взаємному кредитуванні та наданні фінансових послуг за рахунок об'єднаних грошових внесків членів кредитної спілки» [4]. Проте зміст ст. 2 цього Закону суперечить вимогам міжнародних принципів кооперації. В Законі також не передбачено гарантій щодо повернення вкладів та не визначено кооперативну природу кредитних спілок.

Характерні риси кредитних кооперацій Райффайзена та Шульце-Деліча

№ з/п	Риса	Модель Райффайзена	Модель Шульце-Деліча
1.	Тип кредитної кооперації	Кожний кооператив мав стати універсальним товариством і одночасно із виконанням кредитної діяльності здійснювати інші види господарської діяльності своїх членів. Кредитний кооператив пристосований до умов села, потреб та можливостей сільських мешканців, але знайшов велику прихильність і серед інших соціальних верств населення.	Ощадно-позикові товариства за своїми головними рисами нагадували банківську установу, тому й отримали назву «народний банк». Ця модель використовувалася для створення кредитних кооперативів ремісників, дрібних підприємців, торговців, службовців та інших верств міського населення.
2.	Принципи створення	<ul style="list-style-type: none"> - відсутність пайових внесків; - солідарна необмежена відповідальність членів за зобов'язаннями кооперативу; - сувора локалізація діяльності; - надання позик виключно членам кооперативу; - використання кредиту тільки на виробничі потреби; - безоплатна праця персоналу та демократичний контроль в організації; - заборона на участь в інших товариствах; - створення в кожному товаристві спеціального «неподільного фонду»; - поступове переростання кредитного кооперативу в універсальний сільський кооператив. 	<ul style="list-style-type: none"> - обов'язковість пайових внесків як основа формування власного капіталу; - нараховування на пайові внески дивідендів, більших за розміром ніж відсотки на залучені кошти; - поле членства товариства не обмежувалось; - високу відсоткову ставку, але нижчу ніж в інших фінансових установах; - наявність солідарної обмеженої відповідальності за зобов'язаннями кооперативу; - залучення ресурсів; - надання переважно короткострокових кредитів; - надання послуг не тільки членам кооперативу; - ведення справ на суто комерційній основі; - неприпустимість втручання держави в їх діяльність.

Джерело: узагальнено автором на основі [9]

Отже, як свідчить історичний аналіз розвитку кредитної кооперації, вона займала домінуючі позиції як в банківському секторі, так і в кредитно-фінансовому механізмі з обслуговування сільськогосподарських виробників. В основі успіху кредитних кооперативних установ лежить «кругова порука» (колективна відповідальність) членів і нетрадиційне розподілення прибутку.

Кредитні спілки відіграють важливу роль у розвитку роздрібного та малого бізнесу в Україні, створюючи чималу конкуренцію банкам на ринку фінансових послуг. Тому перш за все, з нашої точки зору, варто дослідити основні сучасні тенденції у розвитку вітчизняних кредитних спілок упродовж політико-економічної кризи, яка розпочалася у 2013 р. і триває досі, а саме: 1) зменшення кількості кредитних спілок (КС) [7]. Така тенденція, з нашої точки зору, пояснюється введенням у дію «Стратегії реформування банківського сектору до 2020 року» від 18.06.2015 р. №391, у якій передбачається переведення КС України під свій нагляд і здійснення регулювання їх діяльності на ринку фінансових послуг; 2) тенденція до зменшення характерна також для основних показників їх діяльності упродовж 2013-2015 рр. (на 23,67 % зменшилася сума кредитів, наданих членам КС; на 35,70 % – сума залучених депозитів членів КС) [7]. Проблему відтоку обсягів внесків на депозитних рахунках можна пояснити постійним зменшенням кількості членів кредитних спілок в Україні – за 2015 р. – на 57,0 тис. осіб [7]; 3) варто зауважити на значне перевищення обсягів кредитування над обсягами внесків на депозитні рахунки. Порівнюючи цю закономірність з світовою практикою, можна констатувати наявність

значної недовіри до вітчизняних кредитних спілок у цілому та наявності альтернативних і доходних напрямків розміщення вільних коштів з поміж інших фінансових посередників.

Серед основних проблем, які виникають у процесі реалізації кредитних спілок своїх функцій, ми визначили такі: 1) кредитні спілки в Україні позбавлені будь-якої державної підтримки, незважаючи на те, що для пересічних громадян-членів кредитних спілок – спілки фактично залишаються єдиним джерелом фінансової підтримки; 2) чинний Закон України «Про кредитні спілки» варто переглянути і доопрацювати; 3) відсутня загальнодержавна система гарантування вкладів членів кредитних спілок, як у банків; 4) кредитні спілки могли би бути хорошими посередниками між державою, малим та середнім бізнесом, сільськогосподарським виробником, фермерським господарством, проте для цього бракує законодавчих та інституційних умов.

Враховуючи основні тенденції та проблеми у розвитку вітчизняних кредитних спілок, ми вважаємо за доцільне розглянути європейський досвід організації діяльності цих фінансових посередників та адаптації до нього України, оскільки наша країна стала на шлях європейських реформ.

Європейські кредитні спілки – це фінансові кооперативи, які створюються для просування ідей заощадливості серед своїх членів. Зокрема, у **Великобританії**, кредитні спілки займають невеликий сегмент (405 кредитних спілок, що об'єднує 984 тис. членів (2,4 % населення)), і їм доводиться докладати зусиль, щоб бути помітними у порівнянні з іншими фінансовими інституціями. Проте, у цій європейській країні кредитні спілки отри-

мують хорошу політичну і громадську підтримку [6, с. 249-260]. Британський досвід створення додаткових конкурентних переваг кредитних спілок на фінансовому ринку є надзвичайно цінним для України. За умови зміни діючого законодавства, що регламентує діяльність кредитних спілок України, а саме розширення кола потенційних членів установи та переліку послуг, перспективною може стати співпраця з мережею Укрпошти, яка налічує близько 10 000 відділень у сільській місцевості.

Таким чином, через співпрацю з мережею поштових відділень ці фінансові посередники України можуть залучити додаткових членів, надаючи їм послуги: оформлення доступного споживчого кредиту із можливістю сплати відсотків у відділеннях Укрпошти; оформлення ощадних вкладів із можливістю до ставки відсотків за ними додому через працівників поштамту (листонош); оплата комунальних послуг; здійснення грошових переказів за Міжнародними платіжними системами.

Не менш вагомим внеском у розбудові сприятливого середовища розвитку вітчизняних кредитних спілок може стати досвід **Польщі**. Кредитні спілки у даній країні почали працювати з 1992 року, і на даний час є найбільшими за чисельністю населення серед інших фінансових установ. В Польщі діє товариство взаємного страхування кредитних спілок. Місія даної неприбуткової установи полягає у створенні поінформованості про страхування і задоволення потреб кредитних спілок та їх членів у страхових послугах [1, с. 170-171].

На даний час в Україні існує два стабілізаційних фонди, кожен з яких створено при загальнодержавній асоціації кредитних спілок. Ключова функція Фонду гарантування вкладів членів кредитних спілок полягатиме в погашенні заборгованості закладами населення тих кредитних спілок, у яких виникли системні проблеми із платоспроможністю, і створить умови для їх виведення з фінансового ринку.

Для розбудови сприятливого середовища функціонування кредитних спілок України шляхом імплементації зарубіжного досвіду їх функціонування, на нашу думку, необхідно провести ряд організаційно-правових заходів, а саме: 1) внести поправки до Закону України «Про кредитні спілки», зокрема в частині, що стосується створення саморегулювальної організації, з регламентацією їй відповідних повноважень та із зобов'язаннями вступу усіх кредитних спілок, які працюють із депозитнимикладами; 2) внести зміни до Закону України «Про кредитні спілки» щодо визначення чіткого переліку можливих порушень працівниками кредитних спілок з обов'язковою регламентацією заходів впливу щодо них; 3) розробка Нацкомфінпослуг Кодексу етики; 4) організація техніко-економічної модернізації системи кредитних спілок за рахунок інтеграції їх послуг через мережу Укрпошти; 5) розбудова і розвиток сервісної інфраструктури кредитних спілок – створення Фонду

гарантування вкладів членів кредитних спілок, Стабілізаційного фонду, Товариства взаємного страхування, кооперативного банку; 6) підвищення рівня соціальної довіри шляхом налагодження зв'язків з громадськістю й відносин з суспільством через створення освітнього центру і співпраці з закладами вищої освіти у всіх регіонах країни.

Висновки з проведеного дослідження. Ретроспективний аналіз становлення кредитних спілок у світі, дав змогу з'ясувати, що кредитна кооперація історично виникла у двох формах: кредитні товариства Райффайзена та ощадно-позикові товариства Шульце-Деліча. Становлення кредитних спілок на теренах незалежної України відбулося лише у 1992 р., проте цей процес не був забезпечений належною підтримкою з боку держави та не було створено сприятливого інституційного та правового середовища їх функціонування.

Діяльність вітчизняних кредитних спілок розглянуто з урахуванням загального стану економіки, що дозволило виявити важливі проблеми функціонування цих фінансових посередників. Основними сучасними тенденціями розвитку кредитних спілок в Україні є: недосконалість нормативно-правової бази їх функціонування; диспропорції в територіальному розміщенні; недостатній рівень капіталізації для ефективного задоволення індивідуальних потреб у фінансових ресурсах; зниження рівня основних показників діяльності.

У роботі досліджено європейський досвід функціонування кредитної кооперації і на цій основі розроблено пропозиції щодо його адаптації до умов України та розбудови сприятливого середовища функціонування вітчизняних кредитних спілок.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Бабидорич Л.І. Перспективи розвитку вітчизняних кредитних спілок на базі європейського досвіду. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. Випуск 6, Частина 4. С. 169-173.
2. Гончаренко В.В. Кредитна кооперація: принципи фінансово-господарського механізму та проблеми відродження в Україні. *Банківська справа*. 2005. № 2. С. 76-83.
3. Гончаренко В.В. Кредитні спілки і кооперативні банки та особливості їх розвитку в Україні. *Вісник НБУ*. 2000. № 1. С. 47-49.
4. Закон України «Про кредитні спілки» від 20.12.2001р. №2908-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2908-14> (дата звернення: 04.01.2019).
5. Козинець П. З повагою до минулого, з поглядом у майбутнє. *Вісник кредитних спілок України*. 2003-2004. С. 5-7.
6. Надієвець Л.М. Адаптація європейського досвіду функціонування кредитних спілок як фінансових посередників до умов України. *Актуальні проблеми сучасної економіки: реалії сьогодення*: мат. Міжнар. наук.-прак. конф. (Ужгород, 6-7 березня 2015 р.). Ужгород : Видавнич. дім «Гельветика», 2015. С. 248-251.

7. Огляд ринків фінансових послуг. URL: www.nfp.gov.ua/ua/Ohliad-rynkyv.html (дата звернення: 14.12.2018).

8. Сенькін М. Історія кредитних спілок у Росії та світі. Кредитна кооперація. Вісті ЦССТУ. 2011. № 16. С. 2–4.

9. Чижевська М.Б. Історія розвитку кредитної кооперації розвинутих країн. URL: <http://dspace.puet.edu.ua/bitstream> (дата звернення: 07.01.2019).

REFERENCES:

1. Babydorych L.I. (2014) Perspektyvy rozvytku vitchyznianskykh kredytnykh spilok na bazi yevropeiskoho dosvidu [Prospects for the domestic credit unions development based on European experience]. *Scientific Herald of Kherson State University*, vol. 6, no. 4, pp. 169-173.

2. Honcharenko V.V. (2005) Kredytna kooperatsiia: pryntsyipy finansovo-hospodarskoho mekhanizmu ta problemy vidrodzhennia v Ukraini [Credit Cooperation: Principles of Financial and Economic Mechanism and the Problems of Revival in Ukraine]. *Banking*, no. 2, pp. 76-83.

3. Honcharenko V.V. (2000) Kredytni spilky i kooperatyvni banky ta osoblyvosti yikh rozvytku v Ukraini [Credit unions and cooperative banks and features of their development in Ukraine]. *Bulletin of the NBU*, no. 1, pp. 47-49.

4. Law of Ukraine "On Credit Unions" dated 12/20/2001 № 2908-III (2019). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2908-14> (accessed 4 January 2019).

5. Kozynets P. (2003-2004) Z povahoiu do mynu-loho, z pohliadom u maibutnie [With respect to the past, with a look into the future]. *Bulletin of Credit Unions of Ukraine*, pp. 5-7.

6. Nadijevets L.M. (2015) Adaptacija jevropejsk-ogho dosvidu funkcionuvannja kredytnykh spilok yak finansovykh poserednykiv do umov Ukrainy [Adaptation of European experience of credit unions functioning as financial intermediaries to the conditions of Ukraine]. Proceedings of the *Aktualni problemy suchasnoi ekonomiky: realii sohodennia: International scientific and practical conference* (Ukraine, Uzhgorod, March 6-7, 2015), Uzhgorod: Helvetyka, pp. 248-251.

7. Review of markets of financial services (2018). Available at: <https://www.nfp.gov.ua/ua/Ohliad-rynkyv.html> (accessed 14 December 2018).

8. Senkin M. (2011) Istoriia kredytnykh spilok u Rosii ta sviti [The history of credit unions in Russia and the world]. *Credit Co-operation. CPSTU news*, no. 16, pp. 2-4.

9. Chyzhevska M.B. (2019) Istoriia rozvytku kredytnoi kooperatsii rozvynutykh krain [History of lending cooperation development in developed countries]. Available at: <http://dspace.puet.edu.ua/bitstream> (accessed 7 January 2019).

Nadijevets LyudmilaCandidate of Economic Sciences,
Senior Lecturer at Department of Finance, Accounting and Audit
Khmelnitskyi Cooperative Trade and Economic Institute**IMPLEMENTATION OF THE FOREIGN EXPERIENCE OF CREDIT UNION FUNCTIONING
IN THE COOPERATIVE SECTOR OF THE NATIONAL ECONOMY**

Relevance and purpose of the research. Credit cooperation of Ukraine is in the stage of formation and necessitates the study of many years experience of leading countries of the world, which at the stage of formation was formed on the basis of the principles of the founders of credit co-operation such as F.V. Raiffeisen and G. Schulze-Delich. The purpose of the article is to generalize foreign experience of formation and credit unions functioning and directions of its application substantiation in the cooperative sector of the national economy. To achieve this goal, the following tasks were defined: 1) to conduct a retrospective analysis of the credit cooperation formation in Ukraine and in the world; 2) to study the main trends and identify important problems in the activities of domestic credit unions at the present stage of the national economy development; 3) study the European operation experience of credit unions; 4) develop ways of the European experience of credit unions adapting to the conditions of Ukraine.

Research methods. In the process of writing the article, a combination of the dialectical principles of scientific knowledge with general scientific and special methods of research in accordance with the logic of work: a retrospective analysis (in the study of the credit cooperation development history); comparison and generalization (in determining the characteristics of Raiffeisen and Schulze-Deliche credit cooperatives) analysis and synthesis (in determining the main current trends and problems in the domestic credit unions development and functioning); expert assessments (in the process of studying the European experience of functioning of credit co-operation, elaboration of proposals for its adaptation to the conditions of Ukraine).

Research results. Historical analysis of the development of credit cooperation shows that credit unions occupied a dominant position both in the banking sector and in the credit and financial mechanism for servicing agricultural producers. The main current trends in the domestic credit unions development during the political and economic crisis, which began in 2013 and continues up to this day, are investigated among them: 1) a decrease in the number of credit unions. This trend, from our point of view, happens due to the introduction of the Banking Sector Reform Strategy by 2020 of 18.06.2015, No. 391, which provides the transfer of credit unions in Ukraine to its supervision and regulation of their activities in the financial services market; 2) the tendency to decrease is also a feature for the main indicators of their activity during 2013-2015 (23.67%, the amount of loans granted to members of the COP decreased, and 35.70% – the amount of deposits attracted by members of the COP). The problem of the outflow of deposits on deposit accounts can be explained by the constant decrease in the number of members of credit unions in Ukraine by 2015 by 57.0 thousand people; 3) it is worth noting that the excessive volume of lending exceeds the volumes of deposits on deposit accounts. Comparing this pattern with world practice, one can state that there is a significant distrust of domestic credit unions in general and the availability of alternative and revenue-oriented destinations for the placement of free funds among other financial intermediaries.

Among the main problems that arise in the process of implementing credit unions of their functions, we have identified the following: 1) credit unions in Ukraine are deprived of any state support, despite the fact that for ordinary citizens-members of credit union unions actually remain the only source of financial support; 2) the current Law of Ukraine "On Credit Unions" should be reviewed and revised; 3) there is no nationwide system for guaranteeing deposits of credit unions members, as in banks; 4) credit unions could be good intermediaries between the state, small and medium businesses, agricultural producers, farmers, but this lacks legislative and institutional conditions.

After examining the main tendencies in the activity of credit cooperation, it can be noted that there is a significant distrust of credit unions in general and the availability of alternative and revenue-oriented destinations for the allocation of funds among other financial intermediaries.

The practical value of the study. Having studied the European experience of functioning of credit cooperation (Poland, Great Britain), we have developed proposals for its adaptation to the conditions of Ukraine and the development of a favorable environment for the functioning of domestic credit unions, namely: development of the Code of Ethics of the National Financial Services Commission; organization of technical and economic modernization of the system of credit unions through the integration of their services through the Ukrposhta network; development of the infrastructure service of credit unions is the creation of a Guarantee Fund for members of credit unions, the Stabilization Fund, the Mutual Insurance Society, the cooperative bank; raising the level of social trust by establishing relations with the public and relations with the society through the creation of an educational center and cooperation with higher education institutions in all regions of the country.